

соціальних, екологічних заходів, спрямованих на збагачення та збереження людського потенціалу села – першооснову розвитку сільських територій.

### Інформаційні джерела

1. Булах Т.М. Соціальний розвиток сільських територій: світовий та вітчизняний досвід /Т. М. Булах// Економіка АПК. -2012.-№6. - С. 95 – 98.
2. Бородіна О.М. Аграрний розвиток і саморозвиток громад: модернізація через взаємну адаптацію (теоретико-методологічний аспект)/ О.М.Бородіна, І.В.Прокопа//Економіка України. – 2014 – №4. - С. 55 - 72.
3. Малік М. Й. Забуранна Л. В.Сільський аграрний туризм як чинник розвитку сільських територій /М.Й.МалікЛ.В.Забуранна// Економіка АПК. – 2012 – № 5 . – С. 110 – 120.
4. Нікуліна В.Б. Теоретичні засади сталого розвитку сільських територій. //Науковий вісник Ужгородського університету – 2015 - №1 (45)- С. 35-39
5. Павлов О.І. Сільські території: теоретично-методологічні засади дослідження [Електронний ресурс]- /О.І.Павлов режим доступу <http://histans.com/Journal/region35.pdf>.
6. Славов В.П. Економіко-енергетична система сталого розвитку сільських територій / В.П. Славов, О. В Коваленко // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 7. – С.71 – 74.
7. Ставнича Л.А. Концептуальні засади розвитку сільських територій. [Електронний ресурс] / Л.А.Ставнича. Режим доступу: [www.amdi.org.ua/images/stories/docs/seminar/Stavnucha.pdf](http://www.amdi.org.ua/images/stories/docs/seminar/Stavnucha.pdf)

**Репп Г.І.**, аспірант кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом

Національна академія державного управління при Президентові України

### МЕХАНІЗМИ БАГАТОРІВНЕВОЇ ПІДТРИМКИ КЛАСТЕРНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Нині у світі застосовується широкий комплекс механізмів та інструментів стимулювання розвитку кластерів, а останніми роками з посиленням участі в їх застосуванні суб'єктів різних рівнів – наднаціонального, національного, регіонального, місцевого, локального. Водночас в Україні такі механізми є недосконалими, що стримує економічний розвиток держави. Так, Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року [3] передбачено низку завдань щодо кластерів – міжрегіональних, транскордонних, інноваційних. Разом з тим, у цій стратегії не визначено конкретних інструментів та механізмів підтримки розвитку кластерів, що також відзначають експерти [2]. Аналогічна ситуація і на регіональному рівні – стратегіями розвитку регіонів теж передбачено

завдання стимулювання кластерів, але не визначено відповідних механізмів.

Механізм багаторівневої підтримки кластерного розвитку територій—це, на нашу думку, спосіб вирішення управлінського завдання протягом певного періоду часу, що поєднує в собі взаємопов'язану множину інструментів та спільних дійсуб'єктів наднаціонального, національного, регіонального, місцевого, локального рівнів для створення запланованого розвитку кластерів.

При визначенні цього поняття ми скористалися Хартією багаторівневого врядування в Європі [4].

Об'єктами впливу цих механізмів можуть бути певні території, в тому числі сусідніх адміністративно-територіальних одиниць, галузі, підприємства та їх об'єднання, зарубіжні компанії та організації, заклади освіти, наукові установи, окремі фахівці і т.д.

До формування таких механізмів мають бути залучені різні сторони, адже багаторівневе управління передбачає причетність різних суб'єктів, соціальних груп та інституцій для досягнення певних цілей, які були спільно обговорені й спільно визначені.

Базовий набір механізмів – правові, інституційні, організаційні, інформаційні, ресурсні, проте цей перелік може бути продовжений.

При започаткуванні кластерної політики в будь-якому випадку має відбутися інституціоналізація кластерної політики [1], що передбачає перегляд чинної нормативно-правової бази та її вдосконалення з урахуванням пропозицій усіх потенційних сторін кластерних ініціатив (формування правового механізму кластерної політики). Одночасно має бути створення спеціальної інституційної одиниці (проектної групи, центру, агенції, підрозділу в органі публічної влади тощо), яка б організувала діяльність у процесі реалізації кластерної політики (усі інституції та їх взаємодія мають органічно поєднуватися в рамках інституційного механізму).

Не менш важливим є організаційний механізм, що передбачає цілу низку необхідних кроків – від планування кластерного розвитку до його оцінювання. Безумовно, помітних успіхів у розвитку кластерів неможливо досягти без запровадження спеціальних програм і проєктів кластерного розвитку.

Інформаційний механізм теж становить множину важливих взаємопов'язаних дій суб'єктів різних рівнів. Хоча в умовах цифровізації доцільно більш активно використовувати нові інформаційно-комунікаційні технології, проте не менш важливим стає зміст інформації, її обґрунтованість та мотивуюча спрямованість, що забезпечити лише цифровими засобами неможливо. Так, наукове обґрунтування інформаційних повідомлень набуває особливого значення.

Ресурсний механізм призначений для спрямування та ефективного використання різних ресурсів з джерел різних рівнів. Якщо ресурсів недостатньо, то кластерна політика не може бути ефективною, тому слід

узгоджувати цілі та ресурсні витрати на їх досягнення, насамперед шляхом укладання угод.

Нарешті, мотиваційний механізм необхідний для активізації використання індивідуального та інституційного потенціалу в напрямі кластерного розвитку.

Зазначені механізми мають синхронно і послідовно запроваджуватися суб'єктами різних рівнів. Змістові складові конкретних механізмів багаторівневої кластерної політики доцільно визначати щодо кожного з цих механізмів із конкретизацією ролі усіх причетних сторін в їх реалізації.

Загалом же в Україні ще слід багато робити як для становлення багаторівневого врядування, так і для розвитку кластерів, без яких неможливо забезпечувати конкурентоспроможність територій в сучасних умовах глобалізації.

### Інформаційні джерела

1. Маслиган О. О., Машіка Г. В. Інституціональне середовище розвитку кластерів туризму і рекреації у регіонах : Економіка та держава № 4/2020. С. 74-80.

2. Національна програма кластерного розвитку до 2027: Концепція. Орієнтири розвитку. Рекомендації. 2020. 74 с. URL: <https://mautic.appau.org.ua/asset/166:proekt-nacprogrami-klasternogo-rozvitku-do-2025-v1pdf>

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки: постанова КМУ від від 05.08 2020 р. № 695. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>

4. Charter for Multilevel governance in Europe, 2014. URL: Режим доступу : <https://portal.cor.europa.eu/mlgcharter/Pages/MLG-charter.aspx>

**Рубчак М.В.**, аспірант кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом

Науковий керівник – Дегтярьова І.О., д.держ.упр., проф., директор Інституту публічного управління та адміністрування

Національна академія державного управління при Президентові України

### СКЛАДОВІ ІДЕНТИЧНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК ОБ'ЄКТИ ВПЛИВУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Однією із тенденцій у забезпеченні розвитку територіальних громад є формування територіальними громадами своєї ідентичності, що допомагає їм не просто бути впізнаваними ззовні, а й набувати спроможності, підвищувати рівень та якість життя.